

Woeste Gronden

Dorpskrant Schaarsbergen

IN DIT NUMMER

Angelique Rap

Vredenoord

Wijkwethouder Smeulders

De beek van Warnsborn

Ongewenste bomen

Kerstmarkt

Jules Hansen



Gastrijheid met een glimlach!



BOSRIJKE
OMGEVING
RUIM TERRAS

AMBACHTELIJK
GEBAKKEN
SPEELTUIN



DINSDAG
T/M ZONDAG
12.00 - 20.00 UUR

VOLG ONS OP



SCHAARSBERGEN

Kemperbergerweg 673 ♦ 6816 RV Arnhem ♦ 026 - 443 14 34
www.pannenkoekhuis.nl

Colofon

Redactie

Abco Blok, Herman Boesveld,
Johan Kloosterboer, Kirsten Leijnse,
Mireille Riesenbeck

Mailadres redactie

dorpskrant@schaarsbergen.nl

Fotografie

Ans Dekkers, Henk Monster,
berrydereus-fotografie.nl,
Gouwenaar (Wikimedia Commons),
beeldbank Kröller-Müller Museum,
Eendracht, Ernest Hansen, Johan
Kloosterboer, Jurjen Drenth, Marjon
Gemmeke, Mireille Riesenbeck,

Bezorging

Jeannette de Vries (026 44 24 460)

Vormgeving

Minke Hylarides,
Annemarie van Lierop

Druk

Rozijn Repro, Didam

Woeste Gronden verschijnt vier
keer per jaar. Sluitingsdatum kopij
volgende nummer is 22 januari 2025,
dit nummer verschijnt begin maart.
Voorpagina: Angelique Rap

Bestuur Dorpsraad

Bart Loman, voorzitter (brtloman@gmail.com)
Marcel Brons, penningmeester (penningmeester@schaarsbergen.nl)
Moniek de Bakker, secretaris (moniek@bonhansa.nl)
Caroline Neys, bestuurslid (caroneys@gmail.com)
Annemarie van Lierop, aspirant bestuurslid (sylvalaan@gmail.com)

Webmaster Schaarsbergen.nl

Moniek de Bakker (website@schaarsbergen.nl)
Marlies Dhont

Contact Dorpsraad

www.schaarsbergen.nl
bestuur@schaarsbergen.nl

Inhoud

Van de redactie	5
Van de Dorpsraad	6
Kerkhof Vredenoord	8
Beken op Schaarsbergen	10
Musea op de Oranjekazerne	13
Wie de jeugd heeft	14
Natuur op Schaarsbergen	16
Enquête Werkgroep duurzaam Schaarsbergen	19
Leven op Schaarsbergen: Angelique Rap	20



Schoffelaar	23
Kröller-Müller Museum	25
Van de Hoge Veluwe	26
Vergaderen op de Veluwe	28
Interview met de wijkwethouder	29
Kerstmarkt	31
Kerknieuws	32
Gemeentenuws	34
Verenigingsnieuws	37
Bij de hand	38
Agenda	39





Bij Tom van Ginkel tuinen kunt u terecht voor een tuin die volledig aan uw wensen voldoet.

Tom van Ginkel tuinen is een jong hoveniersbedrijf en staat voor kwaliteit en klantvriendelijkheid.

Tom van Ginkel tuinen heeft een passie voor tuinen!

-  Ontwerp
-  Aanleg
-  Onderhoud
-  Renovatie
-  Vijveraanleg

www.tomvanginkeltuinen.nl

info@tomvanginkeltuinen.nl

06-22171739



Goede feestdagen en een voorspoedig 2025

Als ik in de avonden in de auto over de Kemperbergerweg rijd, onder de kale takken van de majestueuze bomen door, zie ik overal weer van die warme lichtjes verschijnen voor de ramen, aan de gevels en in de bomen. Want de kortste nacht zit er weer aan te komen en dat brengt ons richting het einde van 2024. Maar niet zonder dat we eerst gaan genieten van de feestdagen. Met familie en vrienden gezellig naar de kerstmarkt en de kerstwandeling maken rondom de dorpskerk. En natuurlijk samen genieten van lekker eten op een feestelijk gedekte tafel. Om op 31 december het jaar af te sluiten met bubbels en oliebollen.

Maar ook op Schaarsbergen zijn er mensen die deze periode het liefst snel voorbij zien gaan. Mensen die alleen zijn omdat familie te ver weg woont of omdat ze deze misschien wel niet meer hebben. We kennen allemaal wel zo iemand die juist nu wat extra aandacht kan gebruiken. Vraag je buurman of buurvrouw gewoon eens hoe het met hem of haar gaat, drink samen een kop koffie en help elkaar daar waar nodig. Bijvoorbeeld met boodschappen halen of het ophangen van de kerstverlichting in de tuin. En als je een

plekje over hebt aan tafel, nodig ze dan uit om te komen eten. Want niemand zou alleen moeten zijn met de feestdagen. Dat is immers waar de kerstgedachte echt om draait: aandacht voor elkaar.

Daarnaast ook maar weer even een oproepje voor uw mooie verhalen en initiatieven. Deel ze vooral met ons zodat wij ze kunnen publiceren in Woeste Gronden. We hebben uw input nodig om ons te attenderen op onderwerpen, evenementen en andere gebeurtenissen waar we aandacht aan zouden moeten besteden of die we op de agenda moeten zetten. Maar ook uw mooie foto's verdienen een plekje in ons blad! We zien ze graag tegemoet op dorpskrant@schaarsbergen.nl

Vergeet u verder niet om de enquête van de werkgroep duurzaam Schaarsbergen in te vullen (pagina 19).

Voor nu wensen wij u veel leesplezier met deze nieuwe editie van Woeste Gronden, alsmede goede feestdagen en een voorspoedig 2025!

De redactie



Mensendieck Arnhem
• Oefentherapie
Peter Koen

Dé Praktijk voor oefentherapie

- Houdingverbetering: scoliose, kyfose of lordose
- Rug-, nek-, schouder- en armlachten
- Bekken- en zwangerschapsklachten
- Chronische klachten als reuma, artrose, MS, Parkinson
- Activering van ouderen
- Preventie door zorg voor bewegen

Afspraak maken?
06-14477578

Ook zonder verwijzing!

[Jachthoornlaan 1A \(het Dorp\) Arnhem](https://www.mensendieck-arnhem.nl)

info@mensendieck-arnhem.nl

www.mensendieck-arnhem.nl

Johan Rap

BOS-, NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER



Erkend door het Bosschap

Kemperbergerweg 261 - 6816 RS Arnhem
Tel. (026) 443 16 28 - Fax (026) 442 04 02
Mobiël: 06 546 61 302



Mijnhart

UITVAARTVERZORGING

24-uurs opbaarkamers in
Oosterbeek en Wageningen

Rouwcentra:

Utrechtseweg 220, 6862 AZ Oosterbeek
Kamperdijklaan 6, 6866 BR Heelsum
Generaal Foulkesweg 50, 6703 BT Wageningen
Thorbeckestraat 1, 6828 TS Arnhem

Telefoon 026-333 30 29

info@mijnhartuitvaartverzorging.nl
www.mijnhartuitvaartverzorging.nl



UITVAARTVERZORGING
KRAMER
SEDERT 1885

Er komt een moment
dat je los moet laten
wat je lief is.

In de gehele regio met rouwcentra in
Apeldoorn, Arnhem, Velp en Westervoort.

Directe hulp
026 442 31 02

www.uitvaartverzorgingkramer.nl

Uw wijkspecialisten
in Schaarsbergen



Erwin Broersma
broersma@bmvmakelaars.nl



Marc Bakker
bakker@bmvmakelaars.nl

Neem vrijblijvend
contact met ons op!
wonen@bmvmakelaars.nl
026 355 21 00



Kom
vrijblijvend
een proefles
volgen

Sporten op de mooiste plekken in de natuur en nu ook ik Park Zypendaal en Park Sonsbeek!
Wij maken sporten zo leuk dat je er iedere week naar uitkijkt.

Over GezondOud
Wij zijn er voor iedereen die gezond oud wil worden en daar zelf, door te bewegen, een belangrijke bijdrage aan wil leveren. Het hele jaar sporten wij met gezellige groepen op de dinsdagen in Park Sonsbeek en op donderdagen in Park Zypendaal.

Vitaal en sociaal
Omdat wij het sociale aspect minstens zo belangrijk vinden, organiseren wij regelmatig gezellige activiteiten waar je vrijblijvend aan deel kunt nemen. Van wandelen in Noordpolderzijl, avonturieren in de Ardennen tot fietsen door de bollenstreek.

Hebben we je nieuwsgierig gemaakt?
Kijk dan vooral eerst even op onze website www.gezondoud.nl of bel voor een GRATIS proefles naar 06-53837045



Een groener Arnhem



Een kort verslag van het bewonersoverleg van 17 oktober dat in het teken stond van een groener Arnhem.

Wijkgroenagenda

Bewoners worden uitgenodigd mee te denken over het groen in de wijk. Denk aan onderwerpen als: hoe gebruikt u het groen in de wijk? Zijn er plekken met te veel steen en te weinig groen? Zijn er voldoende koele plekken dicht bij huis tijdens een hittegolf? Hoe maken we de wijk aantrekkelijker voor vogels, vlinders en egels? Van de ideeën en wensen met de meeste steun wordt een visie voor de wijk en een lijst met maatregelen voor de korte termijn en wat langere termijn gemaakt.

Mocht je zelf nog vragen hebben over een groener Arnhem, mail dan naar groener@arnhem.nl.

Arnhem Klimaatbestendig

Bert Roete van Arnhem Klimaatbestendig nam ons mee in het veranderende klimaat waarbij wateroverlast en hittestress de komende jaren grote zorgen gaat geven. Bewoners, tuineigenaren kunnen zelf al veel doen in eigen tuin en omgeving. Een van de acties die georganiseerd worden door Arnhem Klimaatbestendig is deelname aan NK Tegelwippen waar we als gemeente zeer succesvol in zijn.

Werkgroep Duurzaam Schaarsbergen

In de presentatie van Henny Roelofsen (Werkgroep Duurzaam Schaarsbergen) kwam een aantal in het oog springende projecten naar voren die de afgelopen jaren zijn gerealiseerd. De warmtewandelingen, de openluchtbioscoop, duurzaamheidsmarkt en -festival dat onlangs is gehouden in de Bakermat. En niet te vergeten de kledingruilbeurs tijdens de Koningsmarkt. De werkgroep komt nu met een enquête om de behoefte te peilen bij bewoners wat ze nodig hebben om hun huis en omgeving te verduurzamen (zie pagina 19).

Maaibeheer Arnhem

In Arnhem wordt het openbaar gras van maart tot en met oktober op verschillende momenten in het jaar gemaaid. Hoe vaak het gras gemaaid wordt, verschilt per locatie en het gebruik ervan. Zo kan een grasveld kort, minder kort of ecologisch gemaaid worden. Ecologisch maaibeheer wordt op verschillende plekken in de stad, zoals wegbermen, grasland en in parken toegepast. Door het gras maximaal 3 keer per jaar te maaien, wordt het gras langer en krijgen wilde bloemen en kruiden meer kans zich te ontwikkelen. Bijen, vlinders en andere insecten komen daarop af en zij zijn onmisbaar voor de natuur en biodiversiteit.

Stichting de Hangar

Marco Hensen van Stichting de Hangar nam ons mee naar de Buitenplaats. Stichting De Hangar is in december 2020 opgericht om de leegstaande monumentale vliegtuighangar uit de Tweede Wereldoorlog en de omliggende akker te herbestemmen tot een test-site voor de kunsten en de natuur. Het plan is om dit unieke zichtbare en onzichtbare erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog publiek toegankelijk te maken. Tenslotte wil de stichting de leegstaande hangar en akker omvormen tot een nieuw duurzaam landgoed waar cultuur, natuur, landbouw en erfgoed elkaar versterken.

Uitklap-en-bewaar-kaart

Dan presenteren we met enige trots de Uitklap-en-bewaar-kaart van Schaarsbergen. U vindt de kaart als losse flyer in deze dorpskrant. We willen met deze kaart laten zien hoe uniek Schaarsbergen eigenlijk is. Als dorpsraad proberen we een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van deze prachtige omgeving en dat kunnen we alleen met uw steun. Slaat u daarom het kopje 'Word/blijf lid' op de achterflap niet over.

De Dorpsraad wenst iedereen goede dagen en een mooi, gezellig, voorspoedig, warm en groen 2025!
We zien u graag bij Nieuwjaarsborrel op 10 januari 2025 bij Huize Vrijland (Koningsweg 31).



Begraafplaats Vredenoord

Door Abco Blok

Foto's: berrydereusfotografie.nl

In het leven hebben we allemaal hetzelfde vooruitzicht en dat is dat we dood gaan. Wat daarop volgt, begint steeds diverser te worden. Ik beperk mij hier tot de periode van na 1850.

Beginjaren

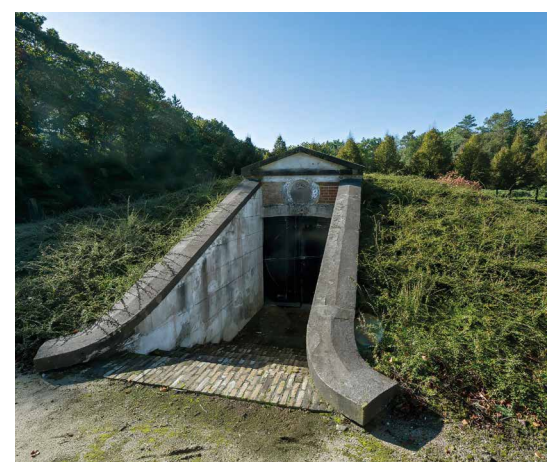
Vroeger werd iedereen begraven op een begraafplaats die gekoppeld was aan de geloofsgemeenschap waarbinnen men opgroeide: de Rooms-Katholieke, Protestantse, algemene of Joodse begraafplaats. Op Schaarsbergen had baron Brantsen van de Zyp speciaal voor de landarbeiders, die op zijn grond werkzaam waren een stuk grond beschikbaar gesteld om een kerk met pastorie en een school te bouwen. Iets later werd, in het bos achter de kerk, een begraafplaats aangelegd. De begraafplaats kreeg de naam Vredenoord. De eerste begrafenis vond plaats op 16 april 1873. Het was W. van de Brandt, een jongetje van slechts een jaar oud.

Ook dit was kenmerkend voor het tweede deel van de 19e eeuw. Op de eerste pagina van het register van de begraafplaats staan alleen kinderen onder de tien jaar vermeld. Pas op pagina twee wordt de eerste begrafenis van een volwassen persoon vermeld.

Familie Brantsen

Negen jaar na de eerste begrafenis op Vredenoord, werd op 26 juli 1882 barones J.C.G. Brantsen v.d. Zijp bijgezet, op 13 november 1899 gevolgd door mr. W.G. baron Brantsen, de heer van Zijpendaal. Dit graf is gemakkelijk te herkennen want het is een grafkelder in een opgeworpen heuvel, dicht begroeid met cotoneasters. Het ligt vlak bij het baarhuisje en recht

achter de oorspronkelijke ingang, nu gelegen aan de oostzijde van de begraafplaats. Destijds was het een eerste klasse plaats. Aan de achterzijde van de grafheuvel ligt de op 22 april 1957 overleden barones Alwina von der Goltz-Brantsen begraven. Ze wilde zelf niet worden bijgezet in de grafkelder van de familie. Aan het einde van datzelfde jaar (op 17 december) werden de stoffelijke resten van graaf Karl Leopold Eugen von der Goltz overgebracht naar Vreden-



oord. Hij was overleden op 18 september 1944 te Arnhem en begraven op de Gulden Bodem. Zijn stoffelijke resten werden herbegraven bij die van zijn vrouw. Deze plek wordt gemarkeerd door een grafsteen met opschrift.

Vlak bij de grafkelder van de familie Brantsen ligt nog een grafkelder, deze is aanzienlijk kleiner en behoort aan de familie Braat. Deze grafkelder is vol en bevat drie kisten en is afgesloten met zeer zware stenen. De heuvel rondom het graf is begroeid met rododendrons maar het opschrift is prima leesbaar. 'Familiegraf Braat' staat er met grote letters boven de geblokkeerde ingang. Beide grafkelders zijn gemeentelijk monument. In tegenstelling tot het afgesloten familiegraf van de familie Braat, is de grafkelder van de familie Brantsen nog in gebruik. Er staan nu vier kisten in. Nog maar een paar jaar geleden heeft een van de nazaten van de baron via de rechtbank succesvol een plaats geclaimd in de grafheuvel. Er is nog plaats voor meerdere kisten maar het lijkt er niet op dat er verder nog mensen aanspraak op gaan maken.

Diaconessen

Aan het begin van de begraafplaats, op een sinds 1949 door het Diaconessen Ziekenhuis uit Arnhem verkregen stuk grond, bevinden zich een 40-tal graven van de zusters diaconessen. Het Hervormde Diaconessenhuis stond tussen de Van Lawick van Pabststraat en G.A. van Nispenstraat. Een diacones is een protestantse verpleegster die ongehuwd is en de verpleging als liefdewerk verricht.

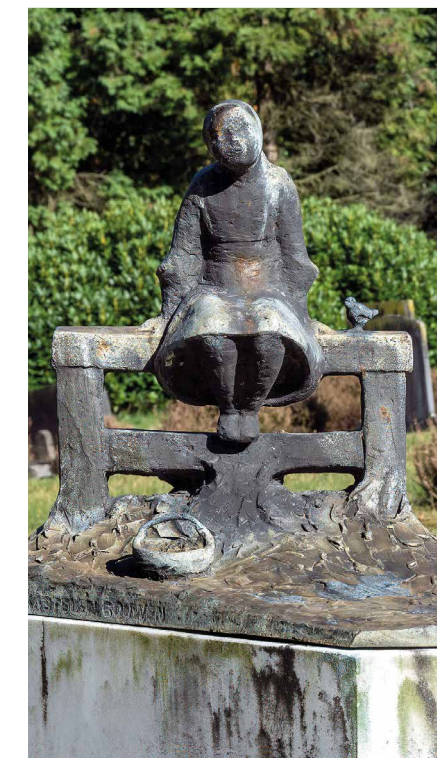
Standverschillen

Rondom de grafheuvel van de familie Brantsen bevinden zich meerdere eerste klasse graven. Deze graven zijn gemakkelijk te herkennen want ze onderscheiden zich vanwege ruim bemeten, dikke grafstenen. Rondom de eerste klasse graven bevinden zich de tweede klasse graven, meestal voorzien van een grafsteen. Aan de buitenste rand bevinden zich de derde klasse graven. Deze graven zijn van mensen die onvoldoende middelen hadden om veel geld te besteden aan zo'n luxe plaats. Slechts een paaltje met een nummer markeerde het graf. Toen de oorspronkelijke begraafplaats vol was, kwam er op 18 september 1948 een eerste uitbreiding bij met afdeling III. In 1967 werd afdeling IV toegevoegd aan de begraafplaats. Tijdens die uitbreiding is ook de ingang verplaatst naar de huidige locatie. De afstand van de kerk naar de begraafplaats werd hierdoor aanzienlijk ingekort. Later zijn nog de afdelingen V en VI in gebruik genomen. Op afdeling VI kunnen nu ook urnen worden begraven en is er een speciaal gedeelte voor kindergraven. Sinds de opening van de begraafplaats vonden bijna 1800 mensen hun laatste rustplaats op de begraafplaats Vredenoord. Vredenoord kent geen eeuwigdurende graf-rust maar sinds de ingebruikname heeft er nog nooit een grafuiming plaatsgevonden.

Moderne opvattingen

In de loop van de jaren zijn mensen anders gaan denken over grafmonumenten en opschriften.

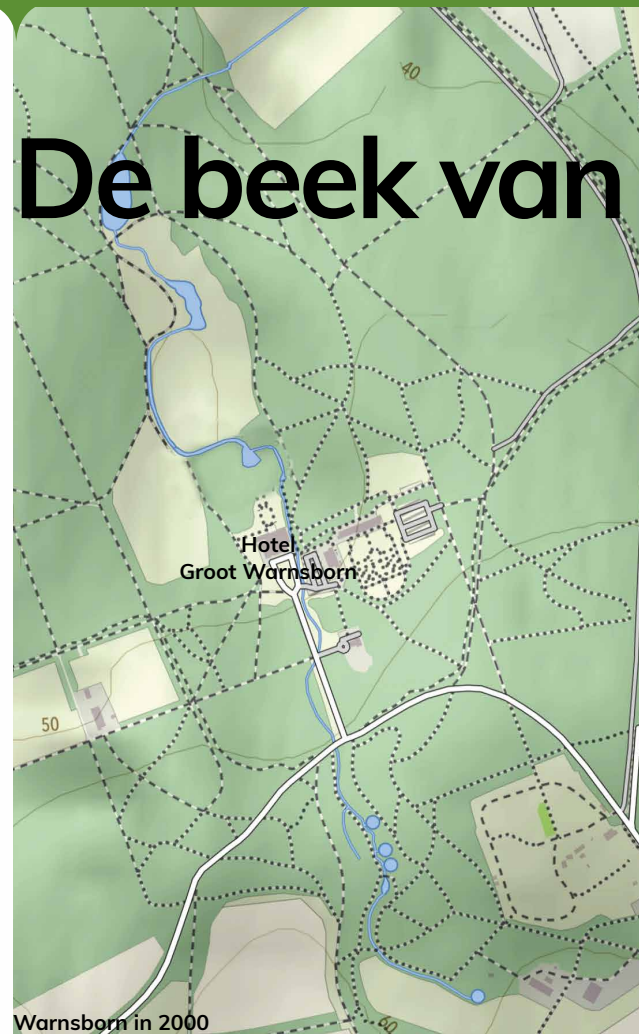
Zo zijn er opschriften met 'de Heer is mijn herder' maar ook met 'heaven needed a hero'. Waren de grafmonumenten vroeger van zware rechthoekige stukken hardsteen, nu staan er ook kunstwerken en is er zelfs een steen in de vorm van een mobiele telefoon. Iets van de laatste jaren is het gebruik van kunstbloemen op een graf. Het grote nadeel hiervan is dat ze door inwerking van de zon heel lelijk worden. De 7700 vierkante meter begraafplaats ligt er altijd keurig bij door de inzet van zes medewerkers van de firma Ebola, van Wim Smies, uit Voorst. Dit bedrijf delft en sluit ook de graven.



Voor verdere informatie en actuele prijzen verwijs ik u graag naar de website dorpskerkschaarsbergen.nl/begraafplaats/. U kunt ook mailen naar begraafplaats@dorpskerkschaarsbergen.nl.



De beek van Warnsborn



Warnsborn in 2000

Door Kirsten Leijnse

Vele jaren geleden, toen ik voor het eerst op Warnsborn tussen het landhuis en de Oranjerie het bos in wandelde, werd mijn aandacht direct getrokken door het ondiepe heldere beekje dat langs het pad stroomde. Ook nu nog als ik in de buurt ben kies ik bewust voor dit mooie smalle paadje langs het water.

Een bijzondere beek

Als je aan de Veluwe denkt zie je meestal een droog gebied voor je, met bos, heide en zandverstuivingen. Echter soms loop je in het bos en kom je opeens een

beekje tegen, zoals op Warnsborn en op de Vijverberg het geval is. Dit zijn geen gewone beken, maar zogenaamde sprengbeken. Sprengbeken komen alleen in Nederland voor en dan vrijwel uitsluitend aan de oostkant van de Veluwe, het zijn geen natuurlijke beken, maar ze zijn gegraven door mensen. Maar liefst 60% van alle beken op de Veluwe is een sprengbeek. De meeste van deze beken zijn gegraven in de 18e eeuw voor economische doeleinden, bijvoorbeeld voor het aandrijven van watermolens die energie genereerden voor fabrieken. Ook was het schone water zeer geschikt voor de papierindustrie. Sommige beken zijn echter een stuk ouder en zijn vermoedelijk al in de late middeleeuwen aangelegd vanuit natuurlijke bronnen.

Het maken van een sprengbeek

Voor het creëren van een spreng (of sprengbeek) werd op een gunstige plek, soms bij een bestaande bron, een gat gegraven tot op het grondwater. Belangrijk was om hiervoor een plek te kiezen met voldoende waterdruk. Het water stroomde dan via deze zogenaamde sprengkop naar het oppervlak en werd dan via een kanalenstelsel, de sprengbeek, naar de gewenste plek geleid. Om voor extra stroming te zorgen werden de beken kunstmatig 'opgeleid', bijvoorbeeld door de zijkanalen van de dalen te gebruiken. Het hoogteverschil zorgde dan voor stroomsnelheid. Om er voor te zorgen dat het water niet weer in de grond wegzakte werd de onderkant van de gegraven beek vaak met een laagje leem bekleed.

In onbruik geraakt

Veel van de sprengen zijn met de komst van de mechanisering overbodig geraakt en verwaarloosd. In de loop van 20e eeuw kwam er echter vernieuwde interesse in de sprengbeken. De beken hebben een buitengewoon goede waterkwaliteit en vormen een

unieke biotoop met bijzondere planten en dieren. Veel sprengen zijn gerestaureerd en worden onderhouden. Waterschappen, de provincie en de Bekenstichting doen hun best om deze bijzondere ecologische en cultuurhistorische plekken te behouden. Dit is nog best wel lastig. Immers deze gebieden kunnen alleen in stand blijven door voldoende aanvoer van grondwater. Verdroging en daling van grondwaterstanden bedreigen de beken.



Warnsborn in 1629

De beek van Warnsborn

De naam 'Warnsborn' stamt al uit de middeleeuwen en is vermoedelijk afkomstig van de woorden 'born' of bron, en 'warn' staat voor zuiver. De naam 'Warnsborn' betekent dus 'zuivere of heldere bron' en is waarschijnlijk ontleend aan de in het gebied aanwezige bronnen. De beek op Warnsborn heeft zijn oorsprong achter de boerderij het Hoge Erf. Hier ligt een natuurlijke bron, die verder uitgediept is en verbonden is met een gegraven beekloop. Om de sprengbeek beter te laten functioneren, heeft men een al aanwezig laagte verder uitgediept. Dit is de diepe geul die in het bos tussen de boerderij het Hoge Erf en Warnsborn zichtbaar is.

In tegenstelling tot veel van de sprengbeken op de Veluwe is deze beek niet aangelegd in de achttiende eeuw ten behoeve van industrie. De beek is een stuk ouder, vermoedelijk is al tijdens de ontginning van

het gebied in de late middeleeuwen gebruik gemaakt van de bron, wat de naam van het landgoed ook verklaart. Op kaarten uit het begin van de 17e eeuw is ten noorden van Arnhem, nabij een kruising van wegen en boerderij met de naam 'Wasborn' afgebeeld. Het betreft een ontgonnen enclave omringd door woeste (heide)gronden. De kaart toont een huis (boerderij) met een bijgebouw met daaromheen afwisselend percelen wei- en bouwlanden. Vanaf de bron bij de boerderij loopt een beek slingerend door de bouwlanden richting het noordwesten. Waarschijnlijk was de beek vanuit de bron aangelegd zodat de enclave zelf beschikte over water. Op een kaart uit 1802 is de inmiddels ontstane aanleg goed gedocumenteerd: in het zuiden ligt de boerderij Hoog Erf, van daaruit loopt de beek naar het noorden naar Laag Erf, waar nu Groot Warnsborn staat. In de loop van de 19e eeuw worden tijdens de inrichting van de parktuin meerdere vijvers gegraven die met elkaar worden verbonden door de beek. Bij de inrichting van de tuin is de huidige beek op Warnsborn opgesierd met bruggetjes, paadjes, gemetselde rotsen en watervalletjes.

Opmerkelijk is dat de beekjes op Warnsborn, evenals die op de Vijverberg, niet rechtstreeks uitmonden in de Rijn. Ze liggen net op de noordhelling van de stuwwal en stromen respectievelijk noordwaarts en noord-westwaarts en eindigen in vijvers, waarna het water weer wegzakt in de bodem. Het water stroomt dan ondergronds verder en komt bij Wolfheze weer bovengronds in de Heelsumse Beek. Via deze weg komt het water dan toch in de Rijn.

Tot slot een bijzonder weetje. In de vijvers op Warnsborn bevindt zich een van de laatste populaties van de inlandse rivierkreeft. Geldersch Landschap en Kasteelen heeft in 2014 actie ondernomen om deze populatie een zo gunstig mogelijk leefgebied te bieden, zodat voortbestaan is verzekerd.



Warnsborn in 1802

DEN STROOPER

PANNENKOEKEN

Koningsweg 18 (Hoek Kemperbergerweg) Arnhem - Schaarsbergen
T. 026 35 16 987 • e. mail@denstrooper.nl



www.denstrooper.nl

*Gezellig en lekker eten
in een bosrijke omgeving!*



Stal Mansour

Al ruim 50 jaar méér dan een manege!

Aan de zuidgrens van Nationaal Park De Hoge Veluwe ligt een bijzondere manege: Stal Mansour.

Middenin de natuur leer je niet alleen paardrijden, maar ben je welkom voor veel meer: trektochten, buitenritten, grondwerk, coaching... ga maar door.

Wij vinden dat paardrijden leuk moet zijn voor mens én dier. Kom maar eens kijken bij onze bewegingsstal of de activiteiten die we organiseren.

Dat alles maakt ons zoveel méér dan alleen een manege!

Kemperbergerweg 793

6816 RW Arnhem

info@mansour.nl

026-4423006

www.mansour.nl

Militaire musea op de Oranjekazerne

Door Mireille Riesenbeck

We kennen allemaal wel het Oorlogsmuseum 40-45 aan de Kempenbergerweg. En ook zijn velen van ons wel eens op de Kop van Deelen in het Museum Vliegbasis Deelen geweest voordat dit werd gesloten. Maar dit zijn niet de enige militaire musea op ons grondgebied. Op de Oranjekazerne zijn namelijk ook twee musea. En deze zijn bijna iedere donderdag op afspraak open voor bezoekers

Collectie cq Verzameling

Binnen de defensieorganisatie spreekt men overigens liever van een Historische Collectie of Historische Verzameling dan van een museum. Maar wat voor een collectie! Door inbreng van oudgedienden en gedreven vrijwilligers zijn deze collecties uitgegroeid tot een tweetal prachtige musea. Laat je bij een bezoek vooral rondleiden door een enthousiaste vrijwilliger, die moeiteloos uren kan vertellen over de rijke geschiedenis van zijn regiment en al het moois dat ze de afgelopen decennia hebben verzameld.

Collectie Garde Regiment Grenadiers en Jagers

De Historische Collectie Garde Regiment Grenadiers en Jagers is het oudste militaire museum van Nederland en stamt uit 1885. De collectie heeft als doel om de roemrijke traditie van het regiment en de bijzon-

dere band met het koningshuis uit te dragen naar het brede publiek. Het vertelt verhalen uit het regimentsverleden en keuzes van regimentsleden in moeilijke tijden. Alle info, ook over hoe uw bezoek aan te melden is terug te vinden op www.museumggj.com.

Verzameling Regiment van Heutsz

De Historische Verzameling Regiment van Heutsz geeft een overzicht van de activiteiten en missies van het Regiment van Heutsz, gekoppeld aan het 12e Infanteriebataljon LMB. In de verzameling is vooral aandacht voor de inzet in de KNIL-periode (1832-1950), de inzet in Korea (1950-1954), de Koude Oorlog (1950-1991) en de recente missies van de eenheid op de Balkan, in Irak en in Afghanistan. Zij hebben geen eigen website maar zitten wel op Facebook: www.facebook.com/historischeverzameling.regimentvanheutsz. Hier staan ook de contactgegevens om een bezoek aan te melden.

Let wel: u kunt hier dus niet op de bonnefooi naar toe omdat deze musea op de kazerne liggen, u dient zich te allen tijde eerst aan te melden via de contactgegevens zoals hierboven vermeld, zodat u kunt worden aangemeld bij de beveiliging. Ook dient u een legitimatiebewijs mee te brengen bij uw bezoek. De musea kennen geen entreegelden maar bestaan van giften en het wordt dan ook zeer gewaardeerd om als bezoeker een bijdrage te doen voor het onderhoud van de collectie, daartoe is er ter plaatse een donatiebus aanwezig.





Wie is Jules Hansen

Door Abco Blok

Onderweg naar het interview met Jules ontdekte ik dat de Seytweg een verzameling is van stukken straat, afgewisseld met stukken voetpad en fietspad. Zelfs mijn navigatiesysteem werd er duizelig van. Eenmaal aangekomen op het juiste adres maakte ik kennis met Jules en zijn vader Ernest. Ze wonen op een rustig, zeg maar stil hoekje op de Bakenberg in een mooi strak huis met een prachtige strakke tuin. Jules is elf jaar oud maar ziet er met zijn stekeltjes koppie wat jonger uit.

Panoramaschool

Jules is een slim ventje die makkelijk mee kan komen op school. Rekenen gaat hem het makkelijkst af maar Engels vindt hij ook een prima vak. Jules wil nog graag veel van de wereld zien en dan is Engels beheersen wel zo handig. Hoewel zijn moeder Corinne een Française is, spreekt Jules maar un peu (een beetje) Frans. Hij en zijn oudere broer Maxime – die is 14 – hadden geen zin om hun best te doen om de Franse taal onder de knie te krijgen. Wanneer

hij bij oma in Beziers is begrijpt hij de eenvoudige dingen wel maar verder moet hij zijn moeder vragen te tolken. Papa en mama wonen sinds de scheiding anderhalf jaar geleden niet meer bij elkaar. Mama woont op de Hoogkamp en papa op de Bakenberg. Jules zit op de Panoramashool en kan van daaruit zelfstandig naar beide adressen toe. Na de basisschool wil Jules waarschijnlijk door naar het Rhedens Lyceum te Rozendaal omdat hij denkt dat hij daar ook met techniek bezig kan zijn.

Twee woonplekken

De ouders hebben gedeeld ouderschap wat betekent dat er een wekelijkse wissel is. Jules vindt Schaarsbergen een prima woonplek maar wel met heel veel oudere mensen. Meer kinderen of jongeren zou hem wel aanstaan. Als Jules afgestudeerd is hoopt hij als architect aan de slag te kunnen. Hij houdt van grote woningen zoals die aan de Utrechtseweg in Oosterbeek, maar ook van moderne hoekige huizen. De vele nieuwe woningen die er op Schaarsbergen te vinden zijn vindt hij ook mooi. Jules heeft veel vriendjes. Graag spreekt hij met hen af op de Hoogkamp om daar lekker te hangen of rondjes te fietsen.

Sportief

Hij heeft een mooie mountainbike van het merk Specialized. Hij kent de MTB-route van Schaarsbergen waar hij samen met zijn vader lekker losgaat. Hij houdt trouwens van meerdere sporten. Hij zeilt graag met de familie in Friesland, waar ze dan een 'valkje' huren. Slapen in de eigen caravan op een camping en dan overdag varen in zo'n leuke zeilboot. Niet alleen het zeilen, maar ook het manoeuvreren op de motor beheerst hij al aardig. Tot voor kort heeft hij gevoetbald bij SML maar hij is nu overstapt naar tennis. De volgende zomervakantie hoopt hij met pa en broer door te brengen in een kajuitzeilboot in de omgeving van Griekenland. Nu broer Maxime nog ompraten, want die houdt niet zo van zeilen. In de winter gaat hij graag snowboarden. Tot een paar jaar geleden skiede hij altijd, maar sinds hij kennismakte met het snowboarden is hij verkocht. Thuis speelt hij graag tafeltennis. Gamen mag natuurlijk niet ontbreken in het rijtje van zo'n jonge knul. Hij speelt graag Fortnite. Momenteel is hij samen met zijn vader bezig aan een nieuw bed. In het verleden had zijn vader al een hoogslaper voor hem gemaakt, maar die hebben ze gedemonteerd en nu gaan ze er een ander bed van bouwen. Jules wilde namelijk graag een lekker breed bed hebben, dus nu wordt het een twijfelbaar van steigerhout. Eigenlijk is dit bed veel te groot voor Jules, maar wel toekomstproof.

Toekomstdromen

Als hij later een rijbewijs heeft wil hij wel graag een Audi RS 7. Dat is een supersnelle luxe auto waarmee hij dan lekker mee kan scheuren in Duitsland. Een andere toekomstdroom van hem is een mooie grote woning met een tuin die zo groot is dat hij het gras



moet maaien met een John-Deere zitmaaier. Jules is trouwens van meer markten thuis. Zo houdt hij ook van koken en kan hij al zelfstandig gerechten klaarmaken. Vanuit zijn Franse familie is hij bekend met twee warme maaltijden per dag. In Nederland eet hij het liefst stamppot van rauwe andijvie met rookworst. Dat kennen ze in Frankrijk niet, net zomin als hagelslag en pindakaas. Zelf maakt hij zelfstandig pasta met rode saus.



berrydereusfotografie.nl



Over ongewenste bomen

Door Mireille Combée-Riesenbeck

Als we terugkijken naar de geschiedenis van ons grondgebied kunnen we concluderen dat het op deze zandgronden vele eeuwen geleden allemaal begon met kleine nederzettinkjes. De ooit rijkelijk aanwezige loofbossen werden geroid voor landbouwgrond en om huizen te bouwen. Om de grond vruchtbaar te houden, werd de mest van schapen gebruikt en werd er geplagd, waardoor uiteindelijk onze heidevelden ontstonden. Toen echter door overmatig plaggen ook stuifzanden ontstonden, werd het voor deze kleine keuterboeren steeds moeilijker op de Veluwe. In de tijd van de industriële revolutie ontstond er steeds meer vraag naar hout voor de ovens en werden er op deze woeste gronden bospercelen aangelegd met bomen die naast het vastleggen van de stuifzanden ook bruikbaar hout leverden voor zowel de ovens als voor woningbouw en meubels. Maar was dat wel zo'n goed plan?

In de huidige tijd kijken we steeds vaker met een ecologisch oog naar de natuur om ons heen. En komen we soms zelfs tot de conclusie dat we misschien wel dingen moeten gaan terugdraaien om de natuur beter te maken. Één daarvan is het verminderen of zelfs helemaal uitroeien van invasieve boomsoorten. Staatsbosbeheer en de gemeente Arnhem maken hier inmiddels ook al actief werk van, wat ook vaak de vele kapmarkeringen op relatief jonge bomen in onze omgeving verklaart. Hieronder een paar van deze bomen op een rijtje:

Amerikaanse eik (*Quercus rubra*)

Deze grote eik levert hout, voor o.a. parket, dat minder duurzaam is dan dat van de Europese eik. Op Amerikaanse eiken leven ruim 95% minder insectensoorten dan op de Europese eik, waardoor de bomen minder

vraatschade hebben en sneller kunnen groeien. Met zijn grootte verdringt hij in de natuur de Europese eik en omdat hij zeer veel nageslacht produceert en de eikels zelfs na vele jaren nog kunnen ontkiemen, is hij vaak in grote getale aanwezig op een betrekkelijk klein oppervlak. Maar de mensen die deze boom op of vlak bij hun perceel hebben groeien, kunnen nog een groot nadeel noemen: de grote bladeren, gauw 20 cm lang, vallen in de herfst massaal en vormen een verstikkend bladerdek. Een bladerdek dat zeer slecht verteert, waardoor jonge planten eronder wegrotten en zaden van andere soorten niet kunnen ontkiemen. Sinds een aantal jaar wordt deze soort dan ook actief bestreden door houtkap, het systematisch verwijderen of laten begrazen van jonge exemplaren en het actief behandelen van de stobben zodat deze niet meer uitlopen en wegrotten.

Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*)

Deze bladverliezende struik, die kan uitgroeien tot een 15-20 meter hoge boom, is ooit aangeplant voor wilddekking en als vulhout tussen naaldbomen. Echter verspreidt hij zich zeer snel in droog, open terrein en vormt struiken die wijd vertakken en zich moeilijk laten uitroeien. Vogels zijn, zoals de naam ook doet vermoeden, zeer blij met de plant vanwege de vruchten, die zij massaal eten. Hiermee zijn vogels verantwoordelijk voor 20% van de verspreiding van de zaden, die zij vaak op een andere plek uitpoepen. De andere 80% van de zaden valt in een straal van 5-6 meter om de moederplant. Dat vogels de zaden verspreiden, maakt de soort invasief en lastig te bestrijden. Veelal wordt de soort in een perceel systematisch uitgerooid door alle jonge planten uit te trekken, struiken te rooien, grotere exemplaren te ringen of om te zagen en de stobben daarna uit te steken. Uiteraard is ook hier voor meerdere jaren nazorg nodig omdat de zaden een aantal jaren kiemkrachtig zijn.

Hemelboom (*Ailanthus altissima*) →

Deze decoratieve boomsoort, afkomstig uit China, is rond 1800 geïmporteerd als sierboom. Echter heeft de verspreiding na 1960 een vlucht genomen. Ze worden inmiddels in vooral de stedelijke omgeving aangetroffen, zoals in parken en perkjes in woonwijken. Zo ook op en in de directe omgeving van de Oranjekazerne, waar ze als een plaag worden beschouwd en actief worden bestreden door ze te rooien. Dat ze zo succesvol zijn, is omdat ze zich niet alleen verspreiden via sporen door de wind, maar ook via wortelstokken, waardoor de gehele wortel moet worden verwijderd om te voorkomen dat deze elders weer opkomt. Ze zijn veelal aanwezig als lage struik in de ondergroei van lichtdoorlatende bosranden maar als ze ruimte hebben, kunnen ze tot 25 meter hoog worden.

Grove den (*Pinus sylvestris*)

"Maar die hoort hier toch gewoon?" hoor ik u nu denken. De grove den is inderdaad niet weg te denken uit het Veluws landschap. Maar toch is deze soort niet inheems op de Veluwe, waar de taxus en jeneverbess dat wel zijn. De grove den is net als de Amerikaanse eik in de 19e eeuw aangeplant om de zandverstuivingen tegen te gaan. Het vurenhout dat de

boom produceert, werd veelal gebruikt in de mijnbouw. De laatste tijd wordt wel meer gesproken over het actief indammen van het aantal door natuurlijk uitzaaing verspreide jonge dennen. Dit voornamelijk omdat de grove den met zijn lange penwortel bij warm weer best veel grondwater verbruikt. Loofbomen kunnen dan te kampen krijgen met een watertekort wanneer een groot aantal jonge dennen in de directe omgeving staan.



Wil je weten welke soorten wel inheems zijn om de biodiversiteit in je tuin te bevorderen? Kijk dan voor meer informatie op de pagina van Stichting Landschapsbeheer Gelderland: slgelderland.nl





Koningsakker
natuurbegraafplaats

Natuurbegraafplaats Koningsakker

Koningsakker is een uniek project in Europa. In Arnhem, vlakbij Oosterbeek, zijn de zusters Trappistinnen van abdij Koningsoord deze begraafplaats begonnen. De voormalige maisakkers veranderen hier in een prachtig natuurgebied, dat openstaat voor iedereen. Hier kan iedereen, ongeacht afkomst of geloof, zich in de natuur laten begraven. U kiest zelf de plek in één van de vier velden: lente, zomer, herfst of winter - ieder heeft zijn eigen charme.

Bijzondere laatste rustplaats

Natuurbegraven is een bijzondere manier van afscheid nemen: verbondenheid met de natuur, verandering van de seizoenen, geluiden om u heen - het geeft troost. Een boomschijf met een zelfgekozen inscriptie dient als natuurlijk gedenkteken. Uiteindelijk gaat ook deze op in de natuur. De graven krijgen hier alle ruimte, er is geen onderhoud nodig en graven worden niet geruimd. Dat geeft rust en bespaart nabestaanden een moeilijke beslissing in de toekomst.

Een persoonlijk afscheid

In het koningsakker ontvangsthuis is een ceremonieruimte aanwezig waar een plechtigheid, condoleance of samenzijn kan plaatsvinden. Deze ruimte heeft een prachtig uitzicht over de natuurbegraafplaats.

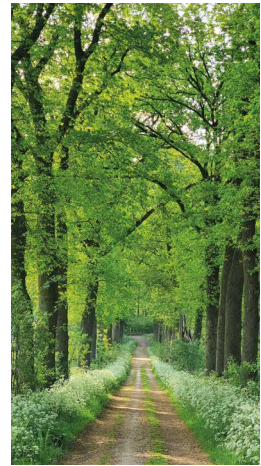
Kijk online voor komende rondleidingen op www.natuurbegraafplaatskoningsakker.nl/agenda of maak een afspraak voor een persoonlijke rondleiding en meer informatie.

Ons ontvangsthuis is dagelijks geopend van 9:00-17:00 uur. U bent van harte welkom.

Natuurbegraafplaats Koningsakker

Sportlaan 25
6816 VE Arnhem
T. 026-303 6000

info@koningsakker.nl
www.koningsakker.nl



Natasja Huting
uitvaartbegeleiding

06 - 11 59 65 04
info@natasjahuting.nl | www.natasjahuting.nl

Ongeacht of, hoe en waar u verzekerd bent, u kunt altijd bij mij terecht.



"Wie ooit geluk in liefde vond, begraaft verdriet niet in de grond, maar houdt de stille vlam aan 't branden en warmt daaraan de lege handen."

(BB)bomen
Specialisten in boomverzorging

SPEEL OP VEILIG! AL 20 JAAR SPECIALIST IN BOOMZORG

Laat je Bomen Professioneel Verzorgen!

Wij zijn Experts in

- bomen kappen
- bomen snoeien
- boomonderzoek
- boomziekten
- boomstronken verwijderen
- processierups bestrijden

Online offerte? Ga naar bbbomen.nl
026-3010012 - 06-50682538 - info@bbbomen.nl

Enquête

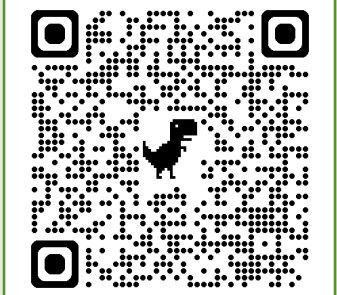


Werkgroep duurzaam Schaarsbergen is benieuwd naar de duurzame vragen van alle Schaarsbergers. Daarom hebben we een enquête opgesteld waarin u uw mening kunt geven. Het invullen van de enquête duurt ongeveer 10 minuten. Met het invullen helpt u Schaarsbergen duurzaam de toekomst in.

Werkgroep duurzaam Schaarsbergen bestaat inmiddels 6 jaar. De werkgroep is in 2018 ontstaan vanuit een kerkdienst over duurzaamheid in de dorpskerk van Schaarsbergen. In de loop der tijd sloten zich ook mensen van buiten de kerkgemeenschap aan. De afgelopen jaren zijn diverse activiteiten georganiseerd. Zo waren er gezamenlijke inkoopacties voor regenwateropvang en groene daken. Werden er warmtewandelingen georganiseerd waarbij je de warmtelekken van je woning kon laten scannen. Ook waren er lezingen onder andere over de natuurrijke tuin, grenzen aan de groei en over wilde bijen. Er zijn openluchtbioscoop filmvertoningen georganiseerd. Op de Koningsmarkt wordt elk jaar een kledingruil ingericht. En er zijn meerdere duurzaamheidsmarkten opgezet.

Een breed pakket aan activiteiten dus. De deelname aan de activiteiten is wisselend. Daarom wil de werkgroep graag weten waar de bewoners van Schaarsbergen behoefte aan hebben. Zodat de energie die in de activiteiten wordt gestoken ook goed besteed is. Dus vul de enquête in en help Schaarsbergen naar een duurzame toekomst.

schaarsbergen.nl/Nieuws/ArtMID/384/ArticleID/1785



Tinnitus

Heeft u tinnitus of hyperacusis?

Met de Tinnitus Adem Therapie (TAT) gaat u zelf aan het werk om uw tinnitus of hyperacusis te verminderen. De TAT-oefeningen zijn vergelijkbaar qua moeilijkheidsgraad met simpele yoga of Chi Kung.

We werken in De Vliegende Olifant, De Wetstraat 24 in Arnhem. Kosten voor de middag bedragen €75,- per persoon. De prijs is inclusief BTW en een Hand Out en diverse oefeningen via WeTransfer met een deel van de lesstof. Alle oefeningen worden eerst gezamenlijk gedaan tijdens een zaterdagssessie.

De lessen worden gegeven door musicus, vertaler en Tinnitus Coach Henriëtte Bakker. Zij is ook ervaringsdeskundige en leerling van de grondlegster van de TAT: Maria Holl.

Aanmelden kan via tinnitusademtherapie@gmail.com.

Voor meer informatie kunt u bellen met 06 26 488182 of neem een kijkje op de website.

www.tinnitusademtherapie.nl

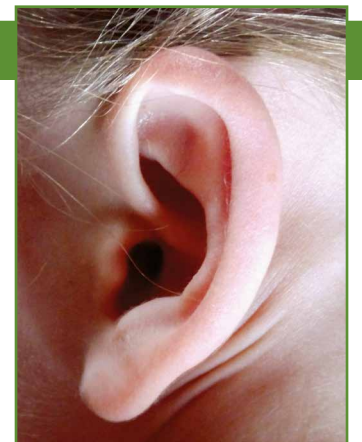




foto: berryydereusfotografie.nl

Angelique Rap in voetsporen van vader

“Je bent altijd buiten en gevarieerder werk bestaat niet.”

Door Johan Kloosterboer

De appel valt niet ver van de boom.

Angelique Rap (20), dochter van Johan Rap van het gelijknamige Schaarsbergse loonbedrijf, rijdt als loonwerker op grote trekkers rond door heel Gelderland. Niet in dienst van haar vader maar als zzp'er. “Ik wil vrij zijn en zélf klussen aannemen.”

Al op zeer jonge leeftijd ging Angelique met pappa Johan mee op de trekker. “Ik heb eigenlijk altijd al geweten dat ik dit werk zelf ook wilde gaan doen. En ik merk nu dat het goed bij me past. Je bent altijd buiten en gevarieerder werk bestaat niet. Ja,

ik maak wel lange dagen. Als er regen wordt verwacht en er gemaaid gras naar binnen moet, gaan we soms wel tot midden in de nacht door.” Over het algemeen vindt ze het werk niet zwaar, maar als ze een week lang met een motorzaag aan de slag moet, dan heeft ze na de eerste dag wél spierpijn. “Als je daar eenmaal doorheen bent, dan heb je de volgende dagen nergens last meer van.” Eigenlijk vindt ze alle werkzaamheden leuk om te doen, het zijn alleen de weersomstandigheden die het soms vervelend maken. “Als je de hele dag met een bosmaaier of zaag in de stromende regen bezig bent, dan kom je 's avonds doorweekt en verkleumd thuis. Dat zijn dan best lange dagen en je loopt ook wel eens een verkoudheidje op. Ach, het hoort er allemaal bij.”

Sneeuwschuiven

Angelique legt zich vooral toe op bos-, natuur- en bermbeheer. In Schaarsbergen doet zij het onderhoud van het gras van de motorcrossclub, inclusief de springbulten op de baan. Voor de rest van haar werkzaamheden is ze overal in de provincie en soms zelfs in het buitenland te vinden. Veel werk krijgt ze in opdracht van het bedrijf van haar vader. Zo gaat ze er na een stevige herfststorm op uit om wegen en fietspaden takkenvrij te maken en als de weersomstandigheden er aanleiding toe geven, gaat Angelique in de wintermaanden de weg op om zout te strooien of sneeuw te schuiven. Ook doet ze in de winter veel zaagwerk in het bos. “Heerlijk vind ik dat. Daar kan ik in de herfst al naar uitkijken. En als het voorjaar er bijna opzit, heb ik alweer zin in het grasmaaien en het maken van balen in de zomer.” In Duitsland is ze onlangs een aantal weken bezig geweest met het hakselen (oogsten) van mais en in opdracht van een grondverzetbedrijf heeft ze vorige maand beschoeiing gezet.

Lachen en zwaaien

Als je je met een trekker in het verkeer begeeft, stuit dat regelmatig op enige weerstand, en dat is voorzichtig uitgedrukt. Angelique: “Als ik op het fietspad aan het strooien ben of stukken hout van het wegdek verwijder, krijg ik regelmatig boze reacties van fietsers, ook als ik een veiligheidshesje aan heb en als de zwaailichten branden. Ik rij dan op hún fietspad en als ze door mijn aanwezigheid even wat vaart moeten minderen, zijn ze daar niet van gediend. Ook automobilisten kunnen soms best dom reageren. Sommigen hoor je al van ver denken als ze je tegemoet rijden: ‘Ga jij maar aan de kant met je grote trekker’. Ze beseffen niet dat daar vaak geen ruimte voor is en al helemaal niet als het nat is. Dan is de kans groot dat de trekker wegzakkt als ik met twee wielen in de berm terecht kom en als ik een hoge kar bij me heb, zou die zomaar kunnen omvallen. Ik probeer altijd tijdig een uitwijkplekje te vinden, maar als dat niet lukt is het een kwestie van rustig doorrijden en op de weg blijven. En als ik met de trekker en aanhanger een drukke weg moet oversteken, moet dat





foto: berrydereusfotografie.nl

in etappes omdat ik traag én lang ben. Op een verantwoord moment rijd ik dan tot halverwege het kruispunt, waardoor verkeer van links soms even af moet remmen. Ook dan krijg ik af en toe middelvingers én boze gezichten van medeweggebruikers. Ik lach en zwaai dan altijd naar ze. Dan worden ze nóg bozer en ik vervolg mijn weg met een grote glimlach.”

“Ik wil vrij zijn en zélf klussen aannemen.”

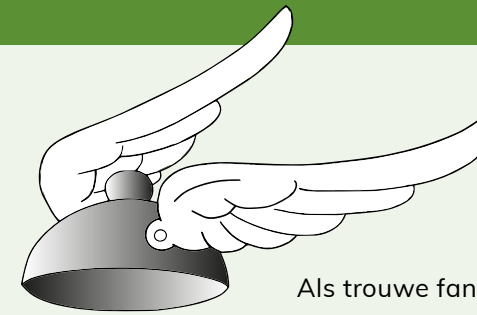
Motorcross

Sinds de zomer woont Angélique samen met Wesley van den Brink. Wesley doet hetzelfde werk, maar dan in dienst bij vader Johan. Je zou het misschien niet zeggen, maar er is ook nog volop ruimte voor een actief en bruisend leven naast het werk. “Dat speelt zich voornamelijk af in de weekenden. Samen met Wesley doe ik aan motorcross, we racen met onze eigen motors op het circuit in Schaarsbergen of op het land van familie. Wegens drukte is het er de laatste tijd helaas niet van gekomen.”

Oostenrijk

Haar favoriete sport is skiën, ze doet het al vanaf haar vierde. “Twee keer per jaar in Oostenrijk. Hoe uitdagender de afdalingen, hoe meer ik geniet. Regelmatig ga ik dan ook off-piste. Ook in de zomer zijn we in Oostenrijk te vinden, toch wel mijn droomland, hoor. Dan staan de vakanties in het teken van wandelen, wandelen en nog eens wandelen”. Om in conditie te blijven is ze tweemaal per week in Healthclub Heijenoord te vinden en tot een half jaar geleden heeft ze ook gekickbokst. Voor de nodige ontspanning zijn er de hardcore-feesten en de boerenrockfestivals waar ze graag met Wesley en vrienden naartoe gaat. Daarnaast doe ze ook nog vrijwilligerswerk in Schaarsbergen. Voor de Oranjevereniging staat Angélique op Koningsdag achter de bar of de suikerspinmachine en helpt ze in december mee met het opbouwen van de kerstmarkt. “En Wesley en ik laten ons ook af en toe inhuren voor barwerkzaamheden op festivals. Vorige maand stond we nog bier te tappen bij het Amsterdam Music Festival. We krijgen er wat geld voor maar we vinden het vooral leuk om erbij te zijn. We doen het voor de gezelligheid.”

Asterix de Galliër



Door Dick Zutt

Ik lees al Asterix sinds m'n melktanden en ben nog altijd een verwoed verzamelaar van de stripalbums. In de 4e klas van de lagere school (1975-76) bleek meester Brouwer ook Asterix fan te zijn. We hadden in de klas een themadag geschiedenis gebaseerd op Asterix waarin ik al mijn albums kon laten zien aan mijn klasgenootjes. Ik was ineens heel populair en dat maakte veel indruk op Angeline, het mooiste meisje van de klas. Peter Koelewijn had net een hit met het liedje Angeline (de blonde sexmachine) en dat zongen we dan op het schoolplein, totaal onwetend. Het zegt veel over het pre-puber brein of met enige zelfreflectie in ieder geval iets over het mijne. Maar dat waren nog eens tijden zeg ... de 70's. Ik denk aan Waldolala, Sjeff van Oekel, LUV, Koot&Bie en modderbadgevechten bij Veronica op Nederland 1 en 2 (maar dat was ietsje later) en De Pin Up Club. Op mijn tienerkamer tijdens de middelbare school hing aan het plafond een visnet, op de deur Debbie Harry van Blondie, Doe Maar (sorry) en de foto's en poster van The White Album van The Beatles. Dat dan weer wel. Tot in de jaren 90 kon en gebeurde er veel, te veel. Gelukkig is dat zeker sinds de #MeToo beweging veranderd en zijn veel slechte zaken over machtsmisbruik en intimidatie naar boven gebracht en aan de kaak gesteld. Helaas slaat het in onze hedendaagse totaal vertrutte woke-maatschappij soms een beetje door. Voor je het weet word je zomaar beschuldigd van het veroorzaken van een onprettige of onveilige sfeer, terwijl je alleen maar met alle goede bedoelingen probeert Gezond Verstand te beargumenteren. Ik vind daar wat van: Zijn we helemaal gek geworden? Maar goed, waar waren we? Asterix, een klein dorp bleef dapper weerstand bieden aan de overheersers ...

Asterix en de Belgen is het laatste album van scenario-schrijver René Goscinny en tekenaar Albert Uderzo en daarna werd het een beetje kwakkelen.

Als trouwe fan blijf je verzamelen tegen beter weten in, tot een aantal maanden geleden. Met een nieuwe tekenaar en schrijver komt Asterix weergaloos terug in De Witte Iris en haalt weer het ouderwetse geniale niveau van diepere lagen voor jong en oud. Het verhaal gaat er over dat de Romeinen het Gallische dorp willen innemen tot heel Gallië is veroverd. Heel Gallië? Heel Gallië! In De Witte Iris wordt een positiviteits-goeroe Viceversus ingezet om de Galliërs op de knieën te dwingen. Zijn leer is: 'Ieder van ons draagt de kiem van een bloem in zich. Zijn enig streven is te mogen bloeien'. Een paar bladzijden later: 'Een probleem houdt op te bestaan zodra er geen oplossing is'. Professioneel ben ik als senior advisor risk management dagelijks bezig met het analyseren en beheersen



van risico's, gedragsbeïnvloeding, nudging en veranderprocessen. Ik lach me dan ook suf.

Openheid, transparantie en vertrouwen, en dan nog vooral het gebrek aan enige zelfreflectie, het is hilarische zelfherkenning. Zo mooi om te zien hoe het

Gallische dorp zich laat inpalmen door gladde, mooie woorden van een adviseur. Uiteindelijk zijn het natuurlijk Asterix en Panomax de druïde die de waanzin van de situatie inzien en de giftige angel weten te verwijderen. Viceversus eindigt

zijn carrière voor de leeuwen en Julius Caesar spreekt als groot bestuurder de wijze woorden: “Hmmm ... Ja, het publiek is tevreden en dat heb ik graag.”
Alea iacta est.





Landgoed Hotel Groot Warnsborn

-nèt even meer, zowel zakelijk als privé!-

In uw "achtertuin" bevindt zich op Landgoed Warnsborn een uniek hotel-restaurant. U kunt hier terecht voor een mooi ontbijt, een culinaire lunch of uitgebreid diner, maar ook voor uw (verjaardags)feestje of (huwelijks)diner! Kortom: wandel eens binnen en check de vele mogelijkheden.

Zo heeft bijvoorbeeld iedere ruimte haar eigen privé terras, zodat u bij mooi weer ook uw diner op het besloten terras kunt geven. Daarnaast zijn de authentieke gewelvenkelders geheel gerestaureerd en geschikt gemaakt voor een besloten feestje of High Tea of voor bijvoorbeeld een wijn-spijs of zelfs een bier-spijs workshop!

www.grootwarnsborn.nl



Een unieke combinatie van kunst en natuur

Door Anneke van der Eerden

Het Kröller-Müller Museum ligt midden in het Nationaal Park de Hoge Veluwe. Door de unieke combinatie van kunst en natuur is het Kröller-Müller een plek om te genieten en tot rust te komen. Zo kunt u een prachtige herfst- of winterwandeling maken in de beeldentuin. In het museum zijn veel nieuwe tentoonstellingen te zien, we lichten er een paar voor u uit.

VINCENT DAMS. THE ENZO DIGA STORY

Tot en met 2 maart 2025

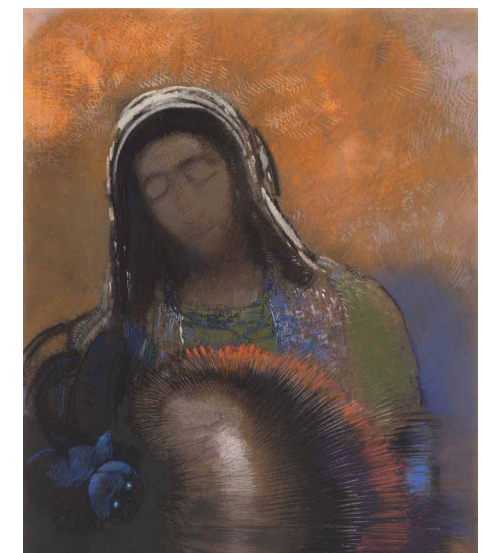
In deze tentoonstelling brengt kunstenaar Vincent Dams (Eindhoven, 1983) zijn zelfverzonnen filmmaker Enzo Diga tot leven. De schilderijen, getekende storyboards, film posters en filmsets laten bezoekers bijna geloven dat de persoon en zijn films echt zijn. Vincent Dams maakt in 2017 een tekeningenreeks die als het ware een storyboard vormt. Alleen wel een ongebruikelijke. De 120 tekeningen verbeelden de vormende gebeurtenissen uit de jeugdijaren van de fictieve filmmaker Enzo Diga. Gaandeweg vertakt de levensloop zich op twee verschillende manieren. In de ene sterft Diga, in de andere overleeft hij. Deze reeks vormt de basis voor de tentoonstelling in het Kröller-Müller Museum.



ZOEKEN NAAR ZINGEVING

Tot en met 11 mei 2025

Zoeken naar zingeving was de drijvende kracht achter Helene Kröller-Müllers persoonlijke leven en verzameling. Dwars door de collectie is haar reis te volgen langs kunstenaars en stromingen, filosofie en spiritualiteit. Haar bestemming was een museum als een centrum voor geestelijk leven, geplaatst in de rust van de natuur. Zoeken naar zingeving is een tentoonstelling die inspireert en uitnodigt tot eigentijds filosoferen over het leven en kunst. Werken van onder anderen Vincent van Gogh, Johan Thorn Prikker, Jan Toorop, William Degouve de Nuncques, Odilon Redon, Pierre Puvis de Chavannes, Jan Sluyters, Charley Toorop en Piet Mondrian zijn hier te zien.



Odilon Redon, Le Sacré Coeur, circa 1906

MUSEUM DEELEN

Me.262

Ervaar de unieke geschiedenis van de vliegbasis Deelen (vlakbij Arnhem) van de oprichting tot heden

In het museum is er bijzondere aandacht voor de opbouw van de vliegbasis in de bezettingstijd, het verloop van de luchtoorlog in de jaren 1940-1945 en voor het militaire gebruik tijdens en na de oorlog.

- Foto's en tekeningen van de bouw van de 'Fliegerhorst' voor de Duitse luchtmacht
- Wrakstukken van Duitse, Amerikaanse en Engelse oorlogsvliegtuigen
- Vliegerkleding en andere uniformstukken
- Een replica van de 'vliegende bom' V-1
- Restanten van de Canadese oorlogsdump uit 1945
- Plattegrond en foto's van het na-oorlogse gebruik van de vliegbasis door de Koninklijke Luchtmacht

Museum Deelen, Delenseweg 20, 6877 AE Deelen

- Openingsdagen: zaterdag en zondag van 11.00 tot 17.00 uur, voor groepen op afspraak
- Entree volwassenen € 8,00 en kinderen € 5,00 • Donateurs gratis • museumdeelen.nl

VINCENT MANDEMAKER

ALLROUND KLUSSENBEDRIJF

voor al uw klussen in en rond het huis

Strolaan 25, 6816 PM Arnhem (06) 42 11 86 32
info@klusbedrijfvincentmandemaker.nl
[website: klusbedrijfvincentmandemaker.nl](http://website:klusbedrijfvincentmandemaker.nl)

Nieuwsbrief Dorpsraad

Blijf op de hoogte van alle nieuwtjes in Schaarsbergen!
 De nieuwsbrief wordt regelmatig verstuurd. U kunt zich aanmelden via www.schaarsbergen.nl



Rondleiding De Hoge Veluwe: Een vrouw met een missie

Van de Hoge Veluwe

Vanaf deze maand worden er themarondleidingen gegeven in het Jachthuis Sint Hubertus. De rondleiding gaat in op de drijfveren van Helene Kröller-Müller. Wat bewoog haar om zoveel moois te realiseren in het Nationale Park De Hoge Veluwe?

In 1906 ging er een wereld open voor Helene Kröller-Müller. Dat kwam door de kunstcursussen die ze volgde bij de Haagse kunstpedagoog en schilder H.P. Bremmer. Zijn lessen hielpen haar bij de zoektocht naar de plek van het geloof in haar leven. Vanaf toen werd Helene een verwoed kunstverzame-

laar, met als leidraad de favorieten van Bremmer. Het meest waardeerde ze werken waarin het spirituele en het tastbare in evenwicht waren. Die sloten aan bij haar lijfspreuk: *spiritus et materia unum (het geestelijke en het stoffelijke zijn één)*.

Iets wezenlijks nalaten

Toen ze in 1911 een levensbedreigende operatie moest ondergaan, overdacht Helene wat ze nog wilde in haar leven. Dat was het (laten) bouwen van een museum voor de kunst die ze inmiddels had verzameld. Hiermee wilde ze iets wezenlijks nalaten aan de Nederlandse bevolking. Dat werd het Kröller-Müller Museum. Helene is een jaar directeur van dit museum geweest. Ze overleed in 1939 op 70-jarige leeftijd.

In bijna veertig jaar heeft Helene Kröller-Müller veel gerealiseerd. Ze was betrokken bij twintig bouwwerken en had met minimaal zes bekende architecten te maken. Ze kocht 11.500 (kunst)objecten.

Hoger doel

Tijdens deze rondleiding vertelt een gids u met welke omstandigheden Helene te maken had en op welke overtuigingen ze haar keuzes baseerde. Eén daarvan is dat een gebouw een hoger doel moest dienen en niet alleen voor praktisch gebruik moest zijn. Er worden vertrekken in het Jachthuis bezocht die bij normale rondleidingen meestal gesloten blijven, zoals de biljartkamer, logeerkamer en de linnenkamer. De rondleiding kost €7 per persoon (exclusief entree tot het Park) en duurt 75 minuten. Reserveren kan via www.hogeveluwe.nl/nl/agenda/themarondleiding-een-vrouw-met-een-missie

Natuurgidsen gezocht

Misschien wel nóg leuker dan op natuurexcursie gaan is het geven van deze excursies zelf! En dat treft, want in het Park is plaats voor nieuwe natuurgidsen. In Het Nationale Park De Hoge Veluwe worden verschillende soorten excursies gegeven, zoals fietssafari's, schemerexcursies en – in september – bronstexcursies. Deze worden begeleid door een of meer natuurgidsen.

Kijken met andere ogen

Monique Schutte, coördinator van de 45 vrijwillige natuurgidsen die in het Park werken, is al tien jaar natuurgids. "Tijdens een excursie kan ik echt genieten van de verwonderde gezichten van de deelnemers. En als ik mensen spreek die ooit een excursie hebben gedaan, vertellen ze vaak dat ze sindsdien met heel andere ogen naar hun omgeving kijken. Je ziet gewoon meer als je eens een excursie hebt gedaan." Geen excursie is hetzelfde, gaat ze verder. Elk seizoen is anders, en elke groep heeft een andere dynamiek. En altijd leuk zijn de soms onverwachte vragen van deelnemers. "Een jongen vroeg me eens waarom een sprinkhaan geen springhaan heet. Tja, goede vraag!"

Voorkennis niet nodig

Monique is op zoek naar nieuwe collega's. Voorkennis is niet nodig. Alle natuurgidsen volgen namelijk eerst een opleiding. Die duurt ruim een jaar en kost ongeveer een dag per week. Interesse in en liefde voor de natuur zijn het belangrijkste, en daarnaast enthousiasme en gastvrijheid. Natuurgidsen verzorgen de excursies zowel zelfstandig als samen met een collega-natuurgids. De groepen waarmee ze op pad gaan, zijn divers: van basisschoolleerlingen tot individuele bezoekers en van gezinnen tot medewerkers van bedrijven. Meer informatie en aanmelden:

hogeveluwe.nl/natuurgids-woorden



Nieuw in Schaarsbergen:

Vergaderen op de Veluwe

Op de historische Buitenplaats Koningsweg, een voormalig militair terrein, is een unieke locatie geopend: Vergaderen op de Veluwe. Of je nu een vergaderruimte zoekt, een podcast wilt opnemen of een mooie setting nodig hebt voor een fotoshoot, deze locatie biedt de perfecte combinatie van luxe, comfort en natuur.

Gelegen te midden van het bos, is dit de ideale plek om in alle rust te werken. De frisse lucht, het groen en de stilte zorgen voor een omgeving die creativiteit en inspiratie stimuleert.

Eigenaars Pascal en Loes wonen zelf op deze bijzondere plek en weten uit eigen ervaring hoe



Foto: Colette van Aggelen

krachtig de natuur kan zijn voor het opdoen van nieuwe ideeën. "Deze plek is te speciaal om voor onszelf te houden," zeggen ze. Daarom hebben ze een multifunctionele ruimte gecreëerd, waar mensen samen kunnen komen, ideeën kunnen uitwisselen en in een inspirerende omgeving hun projecten kunnen realiseren.

Benieuwd naar de mogelijkheden? Bekijk onze website www.vergaderenopdeveluwe.com

Fietsmaatjes

Lukt fietsen niet meer zelfstandig?

In 2019 is Stichting Fietsmaatjes Schaarsbergen opgericht. Het doel van deze stichting is om het voor mensen die niet (meer) zelfstandig kunnen fietsen, tóch mogelijk te maken te genieten van een fietsritje.

Het fietsen op een duofiets is erg gezellig: bewegen in de gezonde buitenlucht en ook nog lekker kletsen met elkaar. Ondertussen kun je genieten van de prachtige omgeving van Schaarsbergen. Ook heeft de duofiets, ongeacht met welke deelnemers, gratis toegang tot Het Nationale Park De Hoge Veluwe.

Deelnemers

Lukt fietsen niet meer zelfstandig? Meldt u zich dan aan bij ons. Wij zoeken voor u een vrijwilliger die met u gaat fietsen! Wilt u liever met een bekende fietsen? Dat is ook mogelijk.

Vrijwilliger

lets betekenen voor een ander én sportief bezig zijn? Als fietsmaatje kan dat. We zoeken vrijwilligers die het leuk vinden om samen te fietsen. We maken eerst een proefritje met de duofiets. Daarna proberen we u te koppelen aan een geschikte deelnemer.

Contact

Meer weten of aanmelden? Ga dan naar de website www.fietsmaatjesschaarsbergen.nl, stuur een mail naar info@fietsmaatjesschaarsbergen.nl of bel met Wilma de Neeff, voorzitter van de stichting, 06-10283816.



Paul Smeulders

Wijkwethouder van Schaarsbergen

Door Herman Boesveld

Het zal je wijkwethouder maar wezen ...

... dan bof je! Schuin naast mij in de wethouderkamer zit één brok 37-jarige vitaliteit: Paul Smeulders, wethouder financiën van de gemeente Arnhem, bloedgroep GroenLinks. Hij bleek de Dorpskrant Schaarsbergen nog niet te ontvangen, dus een klein minpuntje, maar dat maakte hij later ruimschoots goed.

De bedoeling van dit interview is een portret van iemand te schetsen, die een zekere betekenis voor of band met Schaarsbergen heeft. Als wijkwethouder kom je dan in aanmerking. Let wel; dat wijkwethouder moeten we protocollair opvatten. Als hij uitgenodigd wordt, komt hij. Spelen er kwesties in Schaarsbergen en die worden hem gemeld via paul.smeulders@arnhem.nl, dan zorgt hij ervoor dat de

kwestie bij de juiste wethouder terecht komt. Dit is naar mijn bescheiden mening de beste tip in dit interview en ook een duidelijke poging om de band tussen burger en overheid te verstevigen.

Na de HAVO is Paul bestuurskunde gaan studeren – eerst HBO toen op de universiteit – en liet al vroeg in zijn leven grote politieke belangstelling blijken. Hij zit nu dus al bijna 20 jaar in de politiek en voelt zich meer als bestuur-

der op zijn plek dan als gehaide politicus. Hij kan die vergelijking maken, want hij zat ook enige tijd in de GroenLinks-fractie van de Tweede Kamer. Zo heeft hij het huidige bestuurscollege van Arnhem in elkaar geknutseld en vroegen ze hem meteen als wethouder voor onder andere financiën en wonen.

Nu heeft een politicus meestal een beroepsmatige achtergrond en bij Paul was dat Natuurmonumenten, waar hij in de lobby sfeer de belangen van die club verdedigde. Dat moet hem goed afgegaan zijn, zo vermoed ik. Waar ik bij zit, verkoopt hij het huidige college als de kaasboer zijn extra belegen kaas. Een reuzeleuke club, die elkaar iets gunt en veel voor elkaar krijgt. Arnhem heeft zelfs als één van de weinige steden een sluitende meerjarenbegroting! Als GroenLinkser zeil je bij tegenwind, want als klimaatbehartiger heb je het niet gemakkelijk in een wereld waarin leiders doen alsof alles goed gaat met het milieu, terwijl het tegendeel steeds zichtbaarder wordt. Als wethouder financiën ervaar je direct, dat onze regering de financiële problemen over de schutting van de gemeente gooit (vandaag 31 okt. 2024 staat in de krant "wethouders zijn beleid van dit kabinet helemaal zat!"), maar Paul is er trots op hoe dit college Arnhem door deze moeilijke tijden loodst. Als er bezuinigd moet worden, dan maar zo eerlijk mogelijk! Ik loods ook: hem naar Schaarsbergen. Hij komt hier vaak, want eerst was hij een getalenteerd wielrenner (Brabander hè) en nu hardloper, en dan kom je al gauw in Schaarsbergen terecht.

Zouden de wethouders bij het verdelen van de pot met geld nu ook kijken naar de welstand van de wijkbewoners ... probeer ik uit als vraag. Ja ... is het antwoord. Als je met minder toe moet, is het verantwoord om te kijken naar wie 't het hardst nodig heeft en dan kom je niet als eerste bij Schaarsbergen uit. C'est la vie! Ik had nog wel tekst voor meer pagina's, maar de Dorpskrant niet, dus ik sluit hier af. Ik fietste met meer vertrouwen in de lokale dan de landelijke politiek naar huis, en dat feit had maar één oorzaak.





STUDIO
sleutelbloem

TUINONTWERP &
BEPLANTINGSADVIES

www.studiosleutelbloem.nl

joanneke@studiosleutelbloem.nl

06 46048250

VOOR EEN TUIN DIE LEEFT!

**KOOK
KUNSTEN.**

iets te vieren?
Daar hoort lekker eten bij!

Kookkunsten verzorgt een heerlijk diner, buffet of hapjes, zodat u en uw gasten kunnen genieten. Ook voor (Buiten)feesten op bijzondere locaties.

'Of een kookworkshop, bijvoorbeeld échte Spaanse tapas of de Arabische keuken. Leuk met vrienden en collega's!'

catering met passie!

www.kookkunsten.com

(h)eerlijk Buitenleven
totaaltuin

Totaaltuin houdt van buiten leven! Wij leggen tuinen aan die passen bij huis en omgeving. Uw 'groene' toekomst begint pas echt met een tuin die past!

Bestrating van terras, het plaatsen van een kapschuur of enkel het ingraven van een trampoline. Totaaltuin levert maatwerk en kwaliteitsproducten van tuinhout en overige tuinproducten.

Schelmseweg 67 6816 PA Arnhem. 026 443 14 74. info@totaaltuin.nl www.totaaltuin.nl



De leukste Kerstmarkt

van Arnhem en omgeving op
zaterdag 14 december 2024
van 15-20 uur.



Op een idyllische locatie tegen de achtergrond van onze pittoreske dorpskerk treft U één van de meest gezellige en sfeervolle kerstmarkten uit de regio!

Deze markt wordt sinds 2007 georganiseerd door de Oranjevereniging Schaarsbergen met inzet van veel vrijwilligers en de plaatselijke horeca. Heel bijzonder dat we nog steeds genoeg enthousiaste mensen in Schaarsbergen en omgeving hebben die zo'n leuk evenement mogelijk maken.

De grote kerstboom zal dit jaar al van verre te zien zijn. De kramen worden gevuld met een breed aanbod van kerst gerelateerde producten, zoals kerststukken, kerstversieringen, maar ook originele cadeautjes voor onder de boom zoals sieraden, brocante en natuurlijk de lekkernijen van bakker, slager en andere regionale producten. U treft ook kramen aan met prachtig, kleinschalig geproduceerd handwerk. Voor elk wat wils!

Voor de kinderen zit er een verhalenverteller bij de kerststal die prachtig kan vertellen en de kinderen betreft bij zijn verhaal. Bij het kampvuur naast de pastorie kunnen er broodjes gebakken worden en popcorn gepoft.

Heeft u het koud of wilt u even lekker zitten, in de kerk is het heerlijk warm en is er prachtige muziek te beluisteren van diverse koren. Ieder half uur wordt er gewisseld, dus u kunt genieten van diverse genres.

In de sfeervolle horecatent is van alles te koop, maar de geur van gluhwein en poffertjes zullen de bezoekers zeker niet ontgaan! Voor betaling in de tent heeft u munten nodig die te koop zijn bij de kassa!

De toegang en parkeren is gratis!

Locatie

Op het grasveld voor de kerk ter hoogte van Kemperbergerweg 800, Arnhem (Schaarsbergen)

Bereikbaarheid

Parkeergelegenheid is er op een aanliggend parkeerterrein en langs de Kemperbergerweg. Volgt u de aanwijzingen van de verkeersregelaars.

Ook is de kerstmarkt makkelijk te bereiken met het openbaar vervoer, vanaf Station Arnhem neemt u buslijn 9 naar Schaarsbergen. U stapt uit bij halte Arnhem Museum 40-45. Op 9292 OV kunt u uw reis plannen.

Voor meer info en programmering:
ovschaarsbergen.nl



Terugkijkend

Zomerfestijn 14 september 2024

Dit prachtige zomerfestijn voor alle Schaarsbergse en Oosterbeekse kinderen had als thema 'In je element!' Ds. Martine uit Oosterbeek heette iedereen welkom met het verhaal van Jezus die zijn leerlingen roept. Alle leerlingen waren anders en Jezus had iedereen nodig. Zo ben jij, zo zijn wij ook allemaal nodig in ons element. Vervolgens was er een heerlijk, rijkgevoerd vegetarisch buffet. Wat was het gezellig om zo met elkaar te eten en elkaar te ontmoeten! Heel veel dank aan alle koks en bakkers.

Daarna ging ds. Theo-Pieter de Jong met de jongeren aan de slag rond de metafoor van de kerk als lichaam van Christus. Hoe is het om te ervaren dat je elkaar nodig hebt als jij je ogen, je oren of je handen niet goed kunt gebruiken?

Dit zomerfestijn is een mooie samenwerking tussen de kerken van Oosterbeek en Schaarsbergen. Twee kerken in hun element! Volgend jaar weer!

Herdenkingsbijeenkomst 25 september 2024

80 jaar geleden werd de Schaarsberger Dorpskerk getroffen door een bom. De bom raakte de kerk in de toren, terwijl in de kerk zelf tientallen evacuees een veilige plaats dachten te hebben gevonden. Door het vallend puin vielen vier slachtoffers. Twee werden geïdentificeerd, twee niet. Zij werden begraven op begraafplaats Vredenoord.

80 jaar later werd deze gebeurtenis herdacht. Na het welkomstwoord van ds. Theo Pieter de Jong vertelde Ine Woudstra over de dood van haar Schaarsbergse oma. Frans van de Kamp vertelde over de dood van zijn vader. De herdenking werd omlijst met muziek door Michiel Vanhoecke en Marjo Finke, een koperensemble o.l.v. Sander Waameling, en een door Syl Becht indrukwekkend gezongen "Abide with me".

Na de herdenkingsdienst vond de onthulling van de Gedenksteen plaats. Gieneke Becht, als vierjarig meisje aanwezig tijdens het bombardement, heeft de steen onthuld. Vervolgens volgde de kranslegging namens de Dorpskerk door leerlingen van 't Panorama. Een tweede krans werd door de Dorpsraad gelegd. Tot slot werden er bloemen gelegd bij het graf van de beide onbekende slachtoffers. O.a. wethouder Paul Smeulders deed dat namens de Gemeente Arnhem.

Vooruitkijkend

Welkom bij KERK OP SCHOOT... !

Kerk op Schoot zijn sprankelende, belevingsgerichte korte diensten voor kinderen van 0 tot 4 jaar. We vertellen het verhaal, afgewisseld met veel liedjes (op bekende peuterliedjes) en belevingsgerichte activiteiten. Na iedere viering is er koffie/thee voor de grote mensen, en limonade met wat lekkers voor de kinderen.

Kijk voor meer informatie over deze diensten op dorpskerkschaarsbergen.nl of contacteer ds. Theo Pieter de Jong: dominee@dorpskerkschaarsbergen.nl of bel 06-57673824.



GESPREKSGROEP 'Bidden in de nacht'

In januari en februari start er een gespreksgroep vanuit de Dorpskerk 'bidden in de nacht'. In deze kring behandelen we het boekje van de Anglicaanse priester Tish Warren. De waarde van de boeken van Tish Warren wordt door een steeds brede publiek herkend. Zo schrijft ze onder meer voor The New York Times en Christianity Today. In het boek 'Bidden in de nacht' beschrijft Warren vanuit haar eigen ervaring over hoe in tijden van twijfel en verlies de oeroude monastieke gebeden uit de kerk haar weer grond onder de voeten gaven. Gedurende vijf woensdagavonden gaan we dit praktische en aansprekende boek door. We verdiepen ons in de liturgie van de 'completen' (het nachtelijk gebed in de kloosters) - en kijken waar deze oude nachtelijke gebeden ons leven raken en hoe ze kunnen helpen bij 'nacht-ervaringen' in ons bestaan.

Deelname aan de groep is gratis. Wel dient zelf het boek 'Bidden in de nacht' aangeschaft te worden. De gespreksavonden zijn op 8 en 22 januari, 5 en 19 februari en de laatste avond is op 5 maart (Aswoensdag).

Voor meer info: protestantsekerk.nl/verdieping/wie-is-tish-warren/ of contacteer ds. Theo Pieter de Jong: dominee@dorpskerkschaarsbergen.nl of bel 06-57673824.

Kerstwandeling voor het hele gezin

Loop mee langs het levende kerstverhaal

24 december om 17 uur
Dorpskerk Schaarsbergen
Kemperbergerweg 800
Inschrijven vooraf is verplicht;
dat kan vanaf 16.30 uur.

- Kom je verkleed als één van de figuren uit het kerstverhaal?
- Neem je een lantaantje mee?
- Trek je wandelschoenen aan.

Na een mini-kerstviering in de kerk met enkele echte Kerstliedjes, vertrekken we in kleinere groepen om op weg te gaan naar de stal.

Overige Kerkdiensten

rondom de Kerstdagen

- 25 december
1e kerstdag 10 uur
- 31 december
Oudejaarsavond 19:30 uur
- Zondag 5 januari 2025
Drie-Koningendienst, 10 uur



Arnhemse Leefbare Wijken Monitor

Iedere twee jaar onderzoekt de gemeente met de Arnhemse Leefbare Wijken Monitor hoe het staat met de leefbaarheid in Arnhem.

De vragenlijst voor de Arnhemse Leefbare Wijken Monitor werd uitgezet onder 21.241 willekeurige Arnhemmers van 16 jaar en ouder. 5.488 inwoners (25,8%) vulden de vragenlijst uiteindelijk in. De Leefbare Wijken Monitor gaat over de aantrekkelijkheid van een gebied om te wonen, leven, sporten, elkaar te ontmoeten, spelen, hulp te vragen en je veilig te voelen.

Schaarsbergen scoort goed

Schaarsbergen e.o. is één van de beste wijken in de gemeente Arnhem waar het gaat om leefbaarheid, veiligheidsbeleving en dergelijke. Schaarsbergen e.o. heeft op meerdere aspecten zelfs de beste score van alle Arnhemse wijken. Dit is onder andere het geval voor de rapportcijfers voor leefbaarheid en veiligheid in de buurt, het kengetal ruimtelijke omgeving en het kengetal buurtkracht. Ook is in Schaarsbergen e.o. het aandeel inwoners dat zich weleens onveilig voelt op specifieke plekken in Arnhem het kleinst. De buurtproblemen verloedering, sociale overlast en verkeersoverlast komen nergens zo weinig voor als hier. Een kanttekening is wel dat Schaarsbergen e.o. op het thema leefbaarheid een wijk van uitersten is. De rapportcijfers voor de woonomgeving, leefbaarheid en de woning zijn hoger dan gemiddeld, maar de waardering voor de voorzieningen in de buurt is het laagst van alle wijken. De inwoners van Schaarsbergen e.o. zijn positiever geworden over de fysieke omgeving in de buurt. Ook is het rapportcijfer voor de veiligheid in de buurt gestegen in vergelijking met 2021.

Alle resultaten van de Arnhemse Leefbare Wijken Monitor zijn online te vinden:
arnhem.incijfers.nl/content/alw-monitor

Extra dagopvang voor dak- en thuis- loze inwoners

Er komt extra dagopvang voor dak- en thuisloze Arnhemmers, zodat zij het grootste deel van de dag een plek hebben om tot rust te komen. De gemeente start daarvoor een pilot van twee jaar bij Het Kruispunt en De Duif.

Dagopvang voorziet in behoefte

Uit onderzoek van 2023 bleek dat er onder dak- en thuislozen behoefte is aan een plek waar zij overdag kunnen verblijven. Met deze pilot wordt daar nu in voorzien.

Een toekomst zonder dakloosheid

Wethouder maatschappelijke opvang Maurits van de Geijn: 'Veel mensen die dakloos worden, krijgen het gevoel dat ze er niet meer toe doen. Alsof de omgeving hen alleen maar als overlast ziet. Dat is onterecht. De dakloze is geen probleem; dakloosheid is een probleem, een woonprobleem. Als gemeente zetten we ons keihard in om mensen die dak- of thuisloos zijn te helpen, nu ook met deze dagopvang. Zo bieden we dakloze Arnhemmers een plek om tot rust te komen en, zodra ze eraan toe zijn, te werken aan een toekomst zonder dakloosheid.'

Groot compliment

Door deze verruiming van de openingstijden kunnen dak- en thuislozen er 22 uur per dag terecht. 'Ik ben blij dat we dit samen met De Duif en Het Kruispunt kunnen realiseren', vindt Van de Geijn. 'En een groot compliment voor alle vrijwilligers die dit mogelijk maken.' De pilot duurt twee jaar en wordt gedurende de hele looptijd gemonitord en periodiek geëvalueerd.

Ontwerp- begroting 2025

Ondanks de bezuinigingen vanuit het Rijk blijft het college van B&W inzetten op duurzaamheid, groene wijken en sociale zekerheid. Arnhem wil een stad zijn waar iedereen gelijke kansen krijgt en prettig kan wonen. Daarom richt de ontwerpbegroting zich op betaalbare woningen, een betere leefomgeving en een samenleving waarin mensen met elkaar verbonden zijn.

Paar punten kort uitgelicht:

Een duurzaam Arnhem

Arnhem wil vooroplopen in de energietransitie en de overstap maken naar duurzame energiebronnen. In 2025 worden meer woningen aardgasvrij gemaakt en helpt de gemeente inwoners bij het verduurzamen van hun huizen met de Arnhemse Isolatie Aanpak. Arnhem heeft als doel om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn.

Een groen Arnhem

Arnhem wil beter voorbereid zijn op de gevolgen van klimaatverandering, zoals hittegolven en zware regen. De stad blijft investeren in groene ruimtes binnen en rond de stad om een gezonde leefomgeving te garanderen voor alle Arnhemmers. Ook komt er een netwerk van koele plekken in de stad, waar (kwetsbare) inwoners tijdens hitte gebruik van kunnen maken. Dierenwelzijn krijgt ook extra aandacht, met verbeteringen in de leefomgeving van dieren in en om de stad.

Een kansrijk en verbonden Arnhem

Alle Arnhemmers moeten op hun eigen manier kunnen meedoen in de samenleving. Daarvoor is financiële rust, stabiliteit, een daginvulling en perspectief op een goede toekomst nodig. De komende jaren richt de stad zich ook op het versterken van de verbinding tussen bewoners, met extra aandacht voor kwetsbare groepen en nieuwkomers.



Huis van Herinnering

Nostalgische belevenis voor ouderen met dementie

In Arnhem wonen momenteel 2.300 mensen met dementie, waarvan ongeveer 1.300 thuis.

Ons doel in Arnhem is om mensen met dementie zo lang mogelijk actief en volwaardig deel te laten nemen aan de samenleving.

Thuiskomen voor ouderen met dementie

In het nieuwe deelgebied de Bosrand in het Openluchtmuseum staat een reminiscentiewoning: Huis van Herinnering. Hier vinden de ouderen een fijne, gastvrije plek, vol herkenbare spullen, geuren, smaken en geluiden uit de tijd dat ze in de kracht van hun leven stonden. Door de zintuigen te prikkelen kan dat wat vergeten leek weer boven komen drijven. Dat gebeurt met geluiden, muziek, beelden, geuren, smaken en voorwerpen uit de periode waarin deze ouderen in hun kracht stonden, de periode van de jaren 1960 - 1970.

Aanmelden

Het Huis van Herinnering is in principe alleen toegankelijk voor ouderen met dementie en hun verzorgenden (familie, mantelzorgers en medewerkers van zorginstellingen).

Voor aanmelding en meer informatie over het Huis van Herinnering kunnen naasten, mantelzorgers of begeleiders van een oudere met dementie hun interesse kenbaar maken via:

openluchtmuseum.nl/huis-van-herinnering.



Tennisvereniging Schaarsbergen

Sfeer proeven? Bel voor een geschikt trossmoment of een proeftraining naar Annemieke 06-13597071 of kijk op www.tennisverenigingschaarsbergen.nl



- Top gravelbanen
- Geen wachttijden
- Tennisvrienden maken met tossen
- Competitie (ruimte voor teams)
- Lage contributie en consumptieprijsen
- Training van Brand Tennis

Muziekvereniging Eendracht en JES! Arnhem volop in beweging



Zelf een instrument bespelen, luisteren naar de klanken van Fkes of JES! Arnhem bij de sinterklaasintocht of op de kerstmarkt, het bijwonen van een prachtig concert in het EventTheater in Oosterbeek, kinderen die muziek willen maken of volwassenen die zich graag aansluiten bij onze vereniging, dit najaar en komend voorjaar staat er weer genoeg op de planning om van te genieten!

Play-in voor muzikanten 15 maart 2025

Bespeel en heb je een instrument dat voorkomt in een fanfare? Noteer zaterdag 15 maart 2025 dan snel in je agenda! We nodigen je van harte uit om met onze muzikanten een prachtig orkest te vormen en samen stukken in te studeren. Vanaf 15.15 uur is publiek (gratis) welkom en treedt ons jeugdorchest JES! Arnhem op, aansluitend brengen we de ingestudeerde stukken ten gehore. Tegen 16.30 uur eindigt deze gezellige en leerzame dag. Wij rekenen op een grote opkomst en een heerlijke dag met veel muzikanten. Houd onze website en de socials in de gaten.

Datum: 15 maart 2025
 Play-in: 9.30 uur – 16.30 uur
 Locatie: Wijkcentrum Bakermat in Arnhem-Noord
 Optreden JES! Arnhem en concert: 15.15 uur

Muzieklessen en spelen in een jeugdorchest

Vanaf 7 jaar kun je via Algemene Muzikale Vorming (AMV) de beginselen van muziek onder de knie krijgen. Je leert noten lezen, toon houden en vooral plezier krijgen in het maken van muziek op verschillende instrumenten. Ben je 8 jaar of ouder, dan kun je muzikles krijgen op een koperinstrument in ons eigen verenigingsgebouw De Lariks in Schaarsbergen. Wil je een bugel, hoorn, bariton of trombone uitproberen? Vraag een gratis proefles aan. Een gediplomeerde muziekdocent staat voor je klaar en een instrument krijg je te leen van de vereniging. We

leiden je op om mee te kunnen spelen in ons Jeugdorchest JES! Arnhem. Speel je al een (koper) instrument of saxofoon dan ben je van harte welkom een keer te komen kijken op donderdagavond van 18.45 uur – 19.45 uur bij de repetitie van JES! Arnhem.

Renovatie verenigingsgebouw hard nodig

Bijna 30 jaar geleden bouwden onze eigen leden ons verenigingsgebouw De Lariks aan de Kemperbergerweg. Inmiddels is het gebouw toe aan een grondige renovatie. Extra isolatie om meerdere muzieklessen tegelijkertijd te kunnen geven, nieuwe toiletten, tegels, plafond, al met al een verbouwing van meer dan €40.000,-. We willen graag nog jaren muziek maken en daarvoor is iedere euro van harte welkom. Mocht je een eenmalige bijdrage willen leveren dan kan dit via www.doneerveilig.nl/verbouwing-verenigingsgebouw-de-lariks.

Informatie

Voor meer informatie kijk op onze website www.eendrachtschaarsbergenarnhem.nl. Wil je informatie over AMV-les, proeflessen op instrument of ons jeugdorchest JES! Arnhem?

Neem contact op met Lenny Brummelman (06 83648527) of Laura Hak (06 19044314) of mail naar jeugdeendrachtschaarsbergen@gmail.com.

GROENSTETUIN.NL

van een duurzaam ontwerp tot beplantingsplan en advies

Tielke Sterk
ECOLOGISCH TUINONTWERPER
 ☎ 0633968536 @ groenstetuin



ZIE JE MIJ FIETSEN?
 SPREEK ME GERUST AAN!

Reserveer via
www.restauranttrix.nl
 of bel
 026 - 44 22 273

HOTEL RESTAURANT
TRIX

GEOPEND VOOR: KOFFIE, LUNCH,
 BORREL EN DINER!

SPECIALE KINDERKAART EN SPEELRUIMTE!

RESTAURANT TRIX | SCHELMSEWEG 1A
 ARNHEM | RESTAURANTTRIX.NL





Bij de hand

Afvalkalender

Het jaaroverzicht voor het ophalen van afval van groen, rest en PMD is te vinden op de site van de Gemeente Arnhem: www.arnhem.nl via de zoekopdracht 'afvalkalender', u wordt dan doorgelinkt naar de website van proZero.

De rolcontainers worden met een grijpparm opgepakt en geleegd. Zet de bak dus op straat met de wielen aan de straatkant. De blauwe rolcontainer (papierafval) wordt met hulp van vrijwilligers van muziekvereniging 'Eendracht' geleegd.

Gemeente Arnhem

Voor al uw vragen of klachten over de openbare ruimte, kunt u dagelijks bellen met telefoonnummer 0900-1809. Of stuur een bericht via www.arnhem.nl/melding. Het voordeel hiervan is dat u van de voortgang van uw melding per e-mail op de hoogte wordt gehouden.

Wijkagent

De wijkagent voor Schaarsbergen is Hendrik Spoelman. Hij is te bereiken via het algemeen nummer 0900 - 8844 of via hendrik.spoelman@politie.nl

Uw buurt groener maken?

www.arnhem.nl/Inwoners/wonen_en_milieu/Groenbeheer/uw_buurt_groener_maken



Gat in de weg? Kapotte straatlantaarn?

Knelpunten in de openbare ruimte kunt u snel en simpel melden via Fixi. Fixi is een landelijk platform. Ook de gemeente Arnhem maakt er gebruik van. Geef bij melding de locatie aan en voeg waar

Wijkteam Arnhem Noord-West

Voor persoonlijke ondersteuning of advies, bijvoorbeeld bij opvoeding, huisvesting, zorgen om inkomen of psychische problemen neem je contact op met het wijkteam: tel. 088-2260000 of www.wijkteamsarnhem.nl.

Team Leefomgeving Noord-West

Gemeente Arnhem werkt met teams leefomgeving (TLO). Voor Schaarsbergen is TLO Noord-West het aanspreekpunt met wijkmanager Timon Lammers. Dit team gaat graag met bewoners in gesprek over thema's en ambities die spelen in een wijk.

Team Leefomgeving Noord-West is te bereiken via: noord-west@leefomgevingarnhem.nl en telefonisch 026-3774841 (algemene zaken, Patricia Vleeming).

Cultuurmakelaar

Een cultuurmakelaar bemiddelt, ondersteunt en ontwikkelt initiatieven op het gebied van taal, kunst en erfgoed. De cultuurmakelaar voor Arnhem Noord-West is Merel van Velzen. U kunt haar benaderen met vragen, wensen en ambities op het gebied van kunst, taal en erfgoed. Contact: merel.vanvelzen@rozet.nl of 06 38 57 36 66

mogelijk een foto bij. Zo krijgt de gemeente de exacte locatie door en kan gericht actie worden ondernomen. Iedereen die iets meldt, wordt op de hoogte gehouden van de afhandeling. Voor meldingen: ga naar www.fixi.nl of download de Fixi-app in de App Store of Google Playstore. Het werkt snel, makkelijk en effectief!



Agenda

december

- zondag 1 13-15 u. Jachthoornblazers De Overlopers
- donderdag 5 10-15.30 u. Hoge Veluwe Bodemsymposium (reserveren)
- vrijdag 6 9-17 u. Introductie prepareren zoogdieren
- zat.-di. 7- 31 hele dag Winterseizoen in Openluchtmuseum
- di.-do. 10- 13 16.30-17.30 u. Het Verlichte Jachthuis
- zaterdag 14 15-20 u. Kerstmarkt Schaarsbergen
- di.-do. 17- 19 16.30-17.30 u. Het Verlichte Jachthuis (3 dagen)
- woensdag 18 16-17 u. Kindercollege 'Alles is familie'
- woensdag 18 19.30-21 u. Avondlezing 'Een verhaal met schubben'
- zat.-ma. 21- 30 10.30-13.30 u. Snertweerwandeling incl. lunch
- zat.-di. 21- 31 13-15.30 u. Uilenballen pluizen + speurtocht over uilen
- zondag 22 13.30-16 u. Struinen vanaf Schaarsbergen (reserveren)
- dinsdag 24 17-18 u. Kerst-rondwandeling (zie ook pag. 33)
- wo.+do. 25- 26 13-16 u. Kerstlunch op de Hoge Veluwe (reserveren)
- dinsdag 31 10.30-13.45 u. Oudejaarswandeling (reserveren)
- dinsdag 31 11-13 u. Midwinterhoornblazers

- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda
- bosfauna.nl
- openluchtmuseum.nl
- hogeveluwe.nl/agenda
- ovschaarsbergen.nl
- hogeveluwe.nl/agenda
- burgerszoo.nl/kindercollege
- burgerszoo.nl/avondlezing
- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda

januari

- wo.-zon. 1- 19 hele dag Winterseizoen in Openluchtmuseum
- wo.-vrij. 1- 3 13-15.30 u. Uilenballen pluizen + speurtocht over uilen
- zondag 5 13-15 u. Jachthoornblazers De Overlopers
- vrijdag 10 **Nieuwjaarsreceptie bij Huize Vrijland**
- zat. 11+ 25 13.30-15.30 u. Winter-verrassingstocht (reserveren)
- woensdag 15 16-17 u. Kindercollege 'Diervverzorgers'
- woensdag 15 19.30-21 u. Avondlezing 'Als een vis in het water'
- vrijdag 17 9-17 u. Introductie prepareren vogels
- zondag 19 13.30-16 u. Struinen vanaf Schaarsbergen (reserveren)
- vrijdag 24 9-17 u. Introductie prepareren zoogdieren

- openluchtmuseum.nl
- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda
- ovschaarsbergen.nl
- hogeveluwe.nl/agenda
- burgerszoo.nl/kindercollege
- burgerszoo.nl/avondlezing
- bosfauna.nl
- hogeveluwe.nl/agenda
- bosfauna.nl

februari

- zondag 2 13-15 u. Jachthoornblazers De Overlopers
- zat.+zon. 8+ 23 13.30-15.30 u. Winter-verrassingstocht (reserveren)
- ma.-di. 10- 25 Hoge Veluwe Erfgoed Weken
- woensdag 12 16-17 u. Kindercollege 'Burgers' Ocean'
- woensdag 12 19.30-21 u. Avondlezing Natuurfilosofie
- zaterdag 15 12-16 u. Struinen vanaf Schaarsbergen (reserveren)
- maandag 17 12-16 u. Open Jachthuisdag

- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda
- burgerszoo.nl/kindercollege
- burgerszoo.nl/avondlezing
- hogeveluwe.nl/agenda
- hogeveluwe.nl/agenda



Bekijk ook de website!

Bezoek voor de laatste nieuwtjes en alle activiteiten ook zeker www.schaarsbergen.nl



FANTASTISCHE FABELWEZENS

IN BURGERS' ZOO



WAAR VERHALEN TOT LEVEN KOMEN

MET LUISTERVERHAAL VAN:

Van 12 oktober tot en met 9 maart ontdek je overal in Burgers' Zoo levensgrote fabelwezens. En let goed op! Verschillende figuren bewegen en maken geluid.

Waar komen deze mythische wezens vandaan en hoe zijn de verhalen ontstaan? Beleef het tijdens *Fantastische Fabelwezens!* burgerszoo.nl/fabelwezens



KONINKLIJKE
BURGERS' ZOO

